

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23.61-23.64. Mesečna naročnina 23 lit. — Ček rač. Ljubljana 10.650 za naročnine in 10.394 za inzerate. Isključno zastopstvo za oglaševanje v Italiji in inozemstvu: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENE

APRIL - 1945

15
NEDELJA

Zunehmende Heftigkeit des Ringen an der Ruhr, am Rhein und in Bergischen Land

Die heftige Abwehrschlacht in Italien dauert an — Neuer Angriff der Sowjets im Samland

Aus dem Führerhauptquartier, 14. April. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Süden der Ostfront warf der Feind beiderseits der oberen Raab, südlich und östlich St. Pölten neue Kräfte in die Schlacht. Heftige Gefechtskämpfe gegen starke sowjetische Kräftegruppen sind im Gange. Die Restbesatzung von Wien kämpft auf dem Westufer der Donau standhaft und tapfer gegen die bolschewistische Übermacht. Im March-Winkel nördlich Wien führten starke feindliche Angriffe zu Einbrüchen, die abgelehrt wurden. Zwischen March und dem Quellgebiet der Neutra schlugen unsere Truppen zahlreiche Angriffe des Gegners zurück.

An der Front bis zum Stettiner Haff, an der Danziger Bucht und in Karland fanden keine besonderen Kampfhandlungen statt.

In Samland trat der Feind nach schwerem Trümmelfeuer mit über 20 Schützendivisionen, unterstützt durch starke Panzer- und Luftwaffenkräfte, zum Angriff an. Trotz tapferen Widerstandes unserer Truppen erzielten die Sowjets mehrere tiefe Einbrüche, um die erbittert gekämpft wird. Der Gegner verlor bisher 39 Panzer.

Im Nordabschnitt der Westfront kam es bei anhaltend starkem Druck nur an der IJssel, zwischen Ems und Weser und an der unteren Aller zu größeren Kampfhandlungen.

An der Elbe gelang es dem Feind nach heftigen Kämpfen, mit schwächeren Kräften südlich Magdeburg auf dem Ostufer des Flusses Fuß zu fassen. Gegenangriffe gegen die übergesetzten Amerikaner sind im Gange.

Das erbitterte Ringen an der Ruhr und am Rhein sowie im Bergischen Land dauert mit zunehmender Heftigkeit an. Grenadiere, Fallschirmjäger und Panzer schlugen in dem verengten Kampfraum zahlreiche Angriffe überlegener Kräfte unter beiderseits hohen Verlusten ab und wählten den Zusammenhang der Front. Um mehrere Einbruchslücken wurde in den Abendstunden noch heftig gekämpft.

In Mitteldeutschland drangen die Amerikaner durch Angriffe nach Norden und Südosten weiter ein. Aufklärungsverbände führten gegen die Saale bei Halle und gegen den Raum beiderseits Zeitz vor. Unsere Kampfgruppen im Harz verwehrten dem insbesondere vom Westen und Süden angreifenden Gegner den Eintritt in das Gebirge.

Nach schweren und verlustreichen Kämpfen haben die Amerikaner die Südostränge des Thüringer Waldes überwunden und stehen im Kampf um die Saaleübergänge zwischen Jena und Saalfeld, dessen Besatzung wiederholte Angriffe abwehrte.

Südlich davon dringen schwächere Abteilungen gegen den Frankenwald vor.

Zu schweren Kämpfen kam es im Main-Dreieck bei Bamberg, wo der Gegner nach mehrmaligen Ausfällen den Fluss überschreiten und von Osten in die Stadt eindringen konnte. Die von Westen angreifenden Amerikaner blieben bei Gerolzhofen an den Hängen des Steigerwaldes liegen.

Der Druck gegen unsere Front zwischen Neustadt an der Aisch und Heilbronn hat sich verstärkt. Durch fortgesetzte Angriffe eigener Abteilungen im Rücken und Franken des dort angreifenden Feindes wurde ein weiteres Vordringen verhindert. Truppen eines hier eingesetzten Armeekorps vernichteten in der Zeit vom 1. bis 13. April 123 Panzer.

Auch im nördlichen Schwarzwald und in der Rheinebene südlich Rastatt setzte der Gegner seine Angriffe fort. In schweren Gebirgs- und Ortskämpfen wurden seine Einbrüche nach einigen Kilometern Bodengewinn zum Stehen gebracht. Die tapfere Besatzung von Rastatt ist nach heldenhaftem Kampf der feindlichen Übermacht erlegen.

Im Südtal der Westalpen-Front zerschlugen unsere Gebirgstruppen wiederholte regimentsstarke Angriffe gaulistischer Alpenjäger.

Im Ostabschnitt der italienischen Front nahm die Abwehrschlacht mit gleichbleibender Heftigkeit ihren Fortgang. Im Verlauf erbitterter Kämpfe konnten unsere Grenadiere tiefere Einbrüche westlich und nordwestlich Lugo und eine Landung feindlicher Kräfte im Westteil des Comacchio-Sees nicht verhindern. Die Angriffe des Gegners südlich und südwestlich Imola blieben bis auf örtliche Einbrüche erfolglos.

An der Ligurischen Küste griff der Feind wieder unter Einsatz starker Kräfte an und erzielte im Zusammenwirken mit Banden, die von rückwärts angriffen, einen tieferen Einbruch.

Die Angriffstätigkeit aus der Luft beschränkte sich am Tage vorwiegend auf Bombenabwürfe schwächerer nordamerikanischer Kampfverbände auf norddeutsches Gebiet. In Wohnvierteln von Neumünster entstanden stärkere Schäden. In der Nacht wurden durch britische Terrorverbände erneut einige norddeutsche Städte angegriffen. Nach bisherigen Meldungen wurden 16 anglo-amerikanische Flugzeuge abgeschossen.

In Fortführung ihres harten Kampfes gegen den feindlichen Nachschub versenkten unsere Unterseeboote aus stark gesicherten nach England gehenden Geleitzügen 6 vollbeladene Schiffe mit zusammen 35.000 BRT.

Naraščajoča silovitost borbe ob reki Ruhr, ob Renu in Bergischen Landu

V Italiji še traja ogorčena obrambna bitka — Nov sovjetski napad na Samland

Führerjev glavni stan, 14. aprila. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Na jugu vzhodnega bojišča je vrgel sovražnik nove sile v borbo na obeh straneh gornjega teka reke Rabe, jugovzhodno od Mürrzuschlaga in vzhodno od St. Pöltena. V teku so ogorčeni planinski boji proti močnim sovjetskim skupinam. Ostanek dunajske posadke se bori vztrajno in hrabro proti boljševiški nadmoči na zahodni obali Donave. V kotu Morave severovzhodno od Dunaja so dovedli močni sovražni napadi do vdorov, ki so bili zapahnjeni. Med Moravo in izvirnim področjem Neutre so naše čete odbile številne sovražne napade.

Na bojišču do Stettinskega Haffa, ob Danziškem zalivu in v Karlandiji ni prišlo do nobenih posebnih operacij.

V Samlandu je sovražnik, ki so ga podpirale močne sile oklepnikov in letalstva po močnem neprestanem topniškem ognju pričel z napadom s preko 20. strelskimi divizijami. Kljub hrabremu odporu naših čet so si Sovjeti priborili več globokih vdorov za katere pa še trajajo ogorčeni boji. Sovražnik je izgubil doslej 39 oklepnikov.

Na severnem odseku zahodnega bojišča je prišlo pri vztrajno močnem pritisku do večjih operacij le ob reki IJssel, med rekama Ems in Weser in ob spodnjem teku reke Aller.

Sovražniku je po ogorčenih bojih uspelo s slabšimi silami preoračiti reko Labe jugovzhodno od Magdeburga ter se ustaliti na zahodni obali reke. Protinapadi proti Amerikancem, ki so prekoračili reko so v teku.

Ogorčena borba ob reki Rur in ob Renu kakor tudi v Bergischen Landu pa še traja z naraščajočo silovitostjo. Grenadirji, padalski lovec in oklepniki so na zelenih bojnih področjih odbili številne napade nadmočnih sil ob obojestransko visokih izgubah ter so obdržali strnjeno bojno črto. V večernih urah so še trajali ogorčeni boji za več vdornih vrzeli.

Severnoamerikanci so v srednji Nemčiji z napadi vdrli dalje proti severu in jugovzhodu. Ogledniški oddelki so tipali proti reki Saale pri Hallu in proti področju na obeh straneh Zeitz. Naše bojne skupine v Harzu so preprečile sovražniku, ki je napadal posebno z zahoda in juga, vstop v pogorje.

Po težkih izgub polnih bojih so Amerikanci premagali jugovzhodno obronke Thürinskega gozda ter so v boju za prehode preko reke Saale med Jeno in Saalfeldom, katerega posadka je odbila ponovne napade. Južno od tod so šibkejši oddelki prodrli proti Frankenwaldu.

Do hudih bojov pa je prišlo ob Main-skem trikutu pri Bambergu, kjer je sovražnik po večkratnem napadu prekoračil reko ter vdrl v mesto z vzhoda. Amerikanci, ki so napadali z zahoda, so bili zaustavljeni pri Gerolzhofenu na obronkih Steigerwald.

Ojačal se je pritisk proti našemu bojišču med Neustadtom ob reki Aisch in Heilbronn. Nadaljevali napadi lastnih oddelkov v zaledju in na boke tamkaj napadajočega sovražnika pa so preprečili nadaljnje prodiranje. Četo nekake tukaj nameščenega armadnega zbora pa so uničili v času od 1. do 13. aprila 123 oklepnikov.

Tudi v severnem Schwarzwaldu in v renski nižini južno od Rastatta je sovražnik nadaljeval s svojimi napadi. V težkih planinskih in krajevnih bojih so bili njegovi vdori zaustavljeni po nekaj kilometrih napredovanja. Hrabra rastatska posadka je po junaškem boju podlegla sovražni premoči.

Na južnem odseku zahodnoalpskega bojišča so naše planinske čete razbile obnovljene napade gaullovske alpske lovece, izvedene v jakosti polka.

Na vzhodnem odseku italijanskega bojišča pa se je nadaljevala obrambna bitka z isto silovitostjo. V ogorčenih bojih niso mogli naši grenadirji preprečiti globljih vdorov zahodno in severovzhodno od Luga in izkranja sovražnih

Boljševiki zavrtnjeni na jugovzhodu

Berlin, 14. aprila. Glavni dogodek na bojiščih je bil v četrti boji na sredini zahodnega bojišča. Čeprav je hrabra braunschweigska posadka s svojimi žilavim odporom vezala močne sovražne sile, je sovražnik nadaljeval s svojimi pretniki proti vzhodu. Ojačal je svoje ogledniške sile, ki so prejšnjega dne sunile do Magdeburga ter skušali prodreti v mesto z jugovzhoda in severovzhoda. Sunki pa so se izjalovili v ognju težkega nemškega orožja. Severno od Braunschweiga pa je sovražnik strnil neko nadaljnjo oklepniško skupino. Ta je sunila južno mimo Salzwedela v dveh kolonah ter prodirala urno proti Wittenbergu. Tam so se oklepniškemu klinu zoperstavile nemške sile ter ga zadržale. Južno od Harza se je poostil položaj s tem, da je med Nordhausenom in Ilmenauom pričela z napadom proti vzhodu tudi tretja severnoameriška armada. Ta pritiska v več kolonah proti Thürinški Saali. Severna kolona je korakala okoli Harškega masiva ter dosegla področje pri Eisleben, v katerega težišču se je sovražnik med Merseburgom in Jeno prelinal do Saale, medtem ko so se južne kolone zaustavile ob severnih pobočjih Thürinskega gozda po skromnem napredovanju. Da se je končno glavna sovražnih oddelkov, ki so jih vedno znova zadrževali protisunki, zaustavila pred Saale, je zasluga posadk, ki so se branne do ekstremnosti, med njimi tudi wermarske posadke, in ki so zadale sovražniku močne krvave izgube.

Istovčasno z novim napadom v Thüringenu pa so Severnoamerikanci ojačili svoj pritisk v Mainfrankenu, da bi zavarovali svoj južni bok. Ob južnem robu Thürinskega gozda so dosegli Kronach, dalje proti zahodu pa so se prelinali do zgornjega teka reke Main, ki so ga prekoračili pri Hassfurtu v smeri proti jugu. Sovražnik skuša s svojimi sunki iz Hassfurškega predmestja podpirati svoje napade v Steigerwald. Nemške čete so izvedle energične protisunke proti sovražnim silam, ki so prejšnjega dne vdrle jugovzhodno od Würzburga; sklenile so začasno nastalo vrzel v bojni črti pri Offenheimu ter odrezale naprej prodrele sovražne osti. Tudi pri Craillsheimu so nadaljevali z napadi proti odrezanemu severnoameri-

škemu oklepniškemu klinu ter napredovale proti severu.

Poulični boji na Dunaju.

Na vzhodu je bilo težišče bojev na južnem odseku med Dravo in zgornjim tokom reke Vah. Severno od Mure, ob Dunajskem gozdu in vzhodno od St. Pöltena so se prednosti, dosežene v napadu in protisunku v bistvu izravnale. Tudi ob Moravi, kjer je sovražnik po svojih dosedanjih brezuspešnih napadih v smeri proti vzhodu pričel pritiskati bolj proti severu, kakor tudi v pogorju na obeh straneh zgornjega teka reke Vah so Sovjeti kljub številnim sunkom le malo napredovali. V sredini odseka, torej na Dunaju in na polju ob Moravi so dovedli boljševiški napadi do izprememb polnih bojov. Na Dunaju je uspelo sovražniku, ki so ga podpirale močne sile borbenih letalcev, prodreti ob Wallensteinški cesti do severozahodnega kolodvora in z jugovzhoda ob glavnem drevoredu do Pratersterna. Na velesejskem področju in v Praterju pa so trajali ves dan ogorčeni boji. Vztrajnost branilcev, ki so do polnočnega uničili preko 15 oklepnikov, je preprečila namerani prodor do državnega mostu.

Boljševiki so nadaljevali s svojimi močnimi napadi tudi v kotu Donava-Morava. Uspelo jim je na nekaterih mestih pritiskati nemške črte nekoliko nazaj, s protinapadom nemških oklepnikov pa so si Nemci osvojili po hudih bojih Hohenrappersdorf ter odrezali sovražne sile, ki so prodrele v nadaljnem prodiranju naprej.

Žilav odpor v Italiji.

Obrambna bitka v Italiji se je razširila do pogorja jugovzhodno od Imole. Britanska mehanika narodov, ki napada že tri dni med Apenini in jezerom Comacchio, je naletela na ogorčen odpor. Nemški odpor na odseku ob Santernu pa se je pokazal kot dovolj močan. Celotni močni letalski napadi niso mogli omajati nemškega vojaka in s tem priznanjem skuša sovražnik opravičiti svoje razmeroma skromne uspehe. Njegov izredno visok poseg gradiva mu je prinesel predmostje ob Santernu, toda nikakor mu ni uspelo nameravan prodor, kljub temu da je izredno mnogo žrtvoval.

Hrvaški škofje proti Titovemu divjanju

Zagreb, 14. aprila. Pod predsedstvom hrvaškega metropolita knezoškola dr. Stepinca so se v Zagrebu sestali hrvaški škofje ter izdali pastirsko pismo hrvaškim katolikom. V tem pastirskem pismu najostreje protestirajo proti zločinom, ki so jih povzročile Titove tolpe nad katoliškimi duhovniki na Hrvaškem. V pastirskem pismu ugotavljajo, da so tolpe pričele strahovati hrvaški narod in hrvaško duhovščino, še predno so Hrvati prišli za orožje. »Danes moramo pred Bogom in svetlovo javnosti najodločneje protestirati proti sistematičnemu zatiranju in mučenju nedolžnih hrvaških duhovnikov in vernikov, od katerih večina živi naravnost svetniško življenje. Sovraž-

niki katoliške cerkve so jih umorili po krivičnih obsojnih, ki so jih napravili na podlagi fiktivnih del. Njihova mučniška smrt je obtožba proti onim, ki so si napravili umor za sredstvo za razširjenje svojih idej.

Dalje pravi pastirsko pismo, da so katoliški škofje pripravljene obravnavati vsak posamezen primer ne le pred cerkvenimi oblastmi, temveč tudi pred mednarodnimi svetovnimi komisijami ter ga dati natančno preiskati. Zgodovina uči, da hrvaški narod v svoji 1300letni zgodovini ni nikoli preстал z narodno odločitvijo potrditi, da se ne odreka svojih pravic do prostosti in nezavisnosti.

K smrti Franklina Delana Roosevelta

Lizbona, 13. aprila. Kakor javlja agencija Reuter iz Washingtona, je umrl predsednik Roosevelt ob 15.55 uri ameriškega časa (20.35 uri našega časa) v svoji poletni hiši.

V nekaj sekundah so radijske in časopisne oddaje postale razširile vest o Rooseveltovi smrti po Združenih državah.

Roosevelt je bil že več kot teden dni v Warm Springsu, kjer je hotel preživeti tridesetinski dopust. Umrl je v spalnici svoje male bele poletne hiše na vrhu hriba Pines, kjer je bival pred 20 leti ter se zdravil. Leta 1921. je namreč obel na otroški paralizni. Le dve osebi sta bili ob njegovi smrti v hiši, namreč miss Laura Delano in miss Margaret Suckley, ki sta mu gospodinji.

Admiral McIntyre je podal v Beli hiši zbranim približno stotim poročevalcem naslednje podrobnosti o Rooseveltovi smrti. »Ob 15.05 uri so me poklicali iz Warm Springsa, da je padel predsednik v nezavest, medtem ko ga je slikar portretiral. Takoj sem pozval dr. Jamesa Paulina, da nemudoma odpotuje v Warm Springs. Po 30 minutah

sil v zahodnem delu jezera Comacchio. Brez uspešnosti so ostali sovražni napadi južno in jugovzhodno od Imole; sovražnik je dosegel le nekaj krajevnih vdorov.

Sovražnik je ob ligurski obali napadel zopet s posegom močnih sil ter je dosegel v sodelovanju s topami, ki so napadle od zadaj, globlji vdor.

Napadna delavnost iz zraka se je omejevala podnevi v glavnem na odmete bomb, ki so jih izvedli šibkejši severnoameriški bojni oddelki na severno-nemškem področju. V stanovskih okrajih Neumünsterja je nastala velika škoda. V noči so britanski strahovalni oddelki ponovno napadli nekatera severnonemška mesta. Po dosedanjih vesteh je bilo sestreljenih 16 angloameriških letal.

V nadaljevanju svojega odločnega loja proti sovražni preskrbi so naše podmornice iz dobro zaščitene, v Anglijo stre-moših spremiljav potopile 6 polno nato-vorjenih ladij s skupno 36.000 tonami.

sem zopet poklical Warm Springs in tedaj so mi rekli, da je to resna zadeva. Tamkajšnji zdravnik Commandeur Howard Bruen je izjavil, da je prišlo do možganske krvavitve. Medtem ko smo se pogovarjali, da se takoj odpeljem v Warm Springs, je zazvonil telefon. Ko me je prišel, tako je nadaljeval McIntyre, nenadoma. Možganska krvavitev je povzročila smrt. Predsednika je videl še zjutraj in bil je dobre volje. Roosevelt je sedel na svojem stolu, medtem ko si je delal nek umetniški akcie. Nenadoma je potleži predsednik, da čuti bolečine v zadnjem delu glave. Nekaj minut za tem je padel v nezavest ter se ni več zavedel. Ob 15.35 popoldne je umrl.

Amsterdam. Britanska poročevalska služba javlja, da je papež naslovil predsedniku Trumanu brzojavko z izrazi odkritosrčnega sočutja ob Rooseveltovi smrti.

Amsterdam. Reuter javlja iz Londona, da so diplomatski krogi v New Yorku menja, da se bo Harry Truman, ki je v pretekli noči postal 32. predsednik Združenih držav, v kratkem sestal s Churchillom in Stalinom. Predsednik Truman pozna Churchilla le površno, Stalina pa sploh ne. Pri obilici problemov, katerim bo moral posvetiti svojo pozornost, postavlja javnost vprašanje, ali so bo novi ameriški predsednik udeležil konference v San Franciscu. Vsekakor so menja, da bo sam smatral, da je dolžan, da drži jateko pogodbo, ki jo je sklenil Roosevelt in da podpira sovjetsko zahtevo za dodatna glasova na konferenci v San Franciscu. Nek ameriški komentator je izjavil, da bo Truman zelo verjetno postavil pred veliko številno mednarodnih kriz, pri čemer ga bodo ovirali predvsem trije faktorji:

1. Priznanje mu izkustvo na zunanjepolitičnem področju.
2. Napram Churchillu in Stalinu ni v nikačem ozkem osebnem razmerju, in
3. Nima še izkustev v posameznostih diplomacije v oni meri, v kakršni jih je imel Roosevelt na podlagi osebnih stikov z britanskimi in sovjetskimi državnimi vodji. Trumanova moč pa je nasprotno v ozihih odnosih z vodji severnoameriškega senata in domneva se, da bo te odnose nadalje izgradil, da se koristi z izkustvi in mnenji teh senatorjev.

„Reakcionarji“

Modri išče starih modrosti, skrivnosti njih pregovorov tehta in v globino se prilik potaplja.

Komunistična stranka se ima za najnaprednejšo družino ljudi, smatra se za nosilko bodočnosti, njene zunanje in družabne oblike, njene predstavnike in njene miselnosti. Vse ostalo pomilovalno odpravlja z »reakcijoj«, z »reakcionarji«, ki naj bi bili po komunističnem zatrevanju najzaostalejši tip človeka, ki v svoji zaostalosti in zastarelosti ni samo zaostal in starokopiten, temveč je obremenjen z vsemi najslabšimi lastnostmi človeško možnega pojmovanja. S posebno demagoško frazeologijo se preprosto človeku sčasoma vcepi v glavo hudičeva predstava o »reakcionarju in če mu potem, če dožodra zmešanemu, ta ali oni izmed njegovih političnih učiteljev reče, da je ta in ta reakcionar, se učinek pokaže v odgovoru: »Ni mogoče, zdel se mi je čisto v redu človek.« S pravimi in odgovarjajočimi izrazi, ki pomenijo resnično zlo in hudo v človeku posredno posebej ljeno, komunisti ne morejo voditi borbe, zato menijo z »reakcionarji« isto doseči. Vendar je njihovo igranje z najrazličnejšimi zveneti in nezveneti pojmi, ki jih je za cel slovarček tujk, uspešno in učinkovito le pri tistih ljudeh, ki ne premorejo za šep lastne zdrave in neokužene pameti, ki bi jih edina lahko pripeljala na pot treznega in jasnega gledanja. So to ljudje novej-ske sorte, ki pohleвно reagirajo na vsak »bau-bau«.

Ce bi mi »reakcionarji« že bili starokopitneži, »reakcionarji«, nazadnjaki zastarelih metod in pogledov, bi med ljudmi in v družbi veljali morda za posebnice in v politiki bi nas klicali za konservativce, naše ženske pa bi z nami uganjale modo, kot so jo s Chamberlainovim dežnikom. Za reakcionarje z naglasom in poudarkom nas prav golovo ne bi nazivali, kot to počno komunisti z osornim in gromčim glasom; človek ima vtis, da so polni svetle vere in so prepričani, da izganjajo satana iz družbe dvajsetega stoletja. Alaj jim je vraga! In pri vsem tem so se zagnali v novo pravno vedo, ko oznanja-jo, da je treba vse reakcionarje pobiti in iztrebiti, ker prav s to svojo zahtevo vzporejajo »reakcionarje« s Heceti vseh vrst in poklicev in vendar še za take in podobne pojave kulturnega sveta predsedijo gospodje sodniki ure in dneve pri polnih porotnih dveranah, preden se morebiti odločijo za vrv in to-ljavejevo smrt.

In verjemite, komunisti tega tudi ne počenajo iz navedenih vzrokov. Kar uganjajo, uganjajo iz bojazni, ki je hujša od one hrabrortih savejcev. Komunisti so na vseh poljih, kjer je doma logika, duhovna sila in moralna moč, šibki in slabi. Zato se zatekajo k omejenemu sredstvu slabšev, da želo vsakega nasprotnika odstraniti, likvidirati ali po domače rečeno, ubiti. V praksi ima psihiatrja z eksciziji takih in podobnih slučajev vse polno opravka. Otroci otroku podere lepo hišico, ker sam nima take, raztrga mu obleko, ker se mu zdi lepa pa ve, da je on nima in s šestnajst klaster daljave smrkeve možaku pokaže osle in še kaj, potem pa jo ubere, da ga noge ne dohajajo. Otrobov s škafa slabšev je vseh vrst. Da pa imamo s pojavom komunizma, oziroma njegove želje po uveljavljanju in oblasti, opravka v istem trenutku s pojavom organiziranega hacetovstva v politični izdaji, nam zgovorno in več kot nazorno pričajo in razlagajo dogodki s pozorišč, ki so jih zasedli »zavez-niki«. V Grčiji je prišlo do nesporazuma med Angličji in narodno »osvobodilno« vojsko, ki je pod patronatom EAM-a ljudstvo osvobodjevala do kosti. Angličji so voditelje »osvobodilnega« gibanja postavili pred civilna sodišča, kar nazorno kaže, da so celo britanski zavezniški v svojem interesnem področju »likvidacije« in »osvoboditve« po svoje razumeli.

Očitno postaja po vsem tem, da pojmi, kot so »reakcije«, predstavniki »reakcije«, »likvidacije« in drugi komunistični fabrikati na polju ljudskega farbanja, luči resnice ne prenesejo, ne da bi obledeli. Vsakomur naj bo zato jasno, da komunisti nobenega krvave žrtve ne morejo pravno upravičiti in vsakdo naj se zaveda, da je vsak njihov umor tudi resnično umor, krivica nad človekom, človeštvom, pljunek zakonom in morali. Vse je zločin, pa naj komunisti koljejo v imenu reakcije, bezlogdizma ali profašizma. V domačem jeziku je namreč ni besede, ki bi jo komunisti mogli uporabiti, da bi naš pravilni, človeški in življenjski boj naroda mogli obsojiti, niti mu kaj očitati. Njihovo delo je v laži, zavajanju in potvarjanju.

»Reakcije« iz komunističnih ust jo tesno povezava z njihovo razvojno teorijo. Neprestano namreč poudarjajo, da je naša doba samo člen v verigi razvoja, da je preteklost nepovrnjiva, da čas teče in gre naprej, odvija zgodovinsko razvojni klopčič ter da je treba tej rdeči odvijalici so niti po pot navzgor slediti in se zvečati v nove prilike in nova obdobja. Komunisti seveda ne pozabijo pripomniti, da so bili vsi dosedanj členi dolge razvojne verige, iz trdega, v krivici in trpljenju varjenega železa. Zato je treba preteklost in stare svetove streti, pogaziti v prah in pepel, prežrati sobane stare miselnosti in odpreti vrata duhu materialističnega pojmovanja sveta in življenja. Treba je, da se najnovejši tip zaslužnega člo-

(Nadaljevanje na 2. strani).

Domoljub

Ljubljana, 14. malega travna 1945.

Marsikaj je bilo že napisanega o slovenskem kmetu lepega in vzpodbudnega; mnogo misli in načrtov je bilo že izraženih o tem, kako naj se reši kmečko vprašanje, da bo kmetu zagotovljen zdrav gospodarski obstanek in razvoj.

Za daljnosežne agrarnopolitične in gospodarske reforme po prvi svetovni vojni pri nas Slovenceh niso bili dani ugodni pogoji. Bili smo tesno stisnjeni na ozkem prostoru, na katerem nas je dušilo pomanjkanje zemlje, pa tudi ostali gospodarski pogoji za naše kmetijsko gospodarstvo niso bili dovolj. Zato ne smemo zgrajati, če se marsikaj kljub dobri volji ni dalo izvesti, čeprav smo o teh vprašanjih dostikrat na kmečkih zborovanjih javno govorili in večkrat o njih tudi pisali.

Sedanja vojska pa bo Slovencev po vsem prestatem trpljenju prinesla — tako smo trdno prepričani — v novo urejeni Evropi, dovolj zemlje in ugodnejše ostale gospodarske pogoje za razmah našega kmetijskega gospodarstva. Toda enega ne smemo pozabiti. Na to novo dobo se moramo vsestransko in temeljito pripraviti. Izdelati je treba kar mogoče sodoben in sviren agrarnopolitičen program, ki naj služi za osnovo priređevanju vsega naroda za rešitev perečih gospodarskih in s njimi povezanih narodnih in kulturnih problemov slovenskega kmeta.

Danes slovenski domobranec — v ogromni večini kmečki sin — stoji s puško v roki na straži in brani svojo ljubljeno zemljo pred grabežljivostjo mednarodnega komunizma.

Slov. kmečkega človeka, pa naj ima puško v roki, ali uživa grenki kruh izgnanstva ali obkrojuje požgano in uničeno domačijo, skratka — slovenskega kmeta na splošno živo prizadene ena stvar: kako se bo uredil kmetov gospodarski položaj, da mu bo mogoče na lastni domačiji dostojno živeti s svojo družino in redno izpolnjevati dolžnost svojega stanu.

Prvi činitelj v tem sklopu vprašanj je zemlja. Zemlja in kmet sta kakor mati in sin. Brez matere ni sina — brez zemlje ni kmeta. Vprašanje zemlje je ostalo nerešeno ali vsaj le napoln rešeno vse od tistega časa, ko se je naš kmet osvobodil graščinskega jarma, pa do današnjega dne. Sedanja vojska in njene ogromne posledice morajo postati mejnik tudi v tem težkem vprašanju. Moramo ga zadovoljivo rešiti in ga tudi bomo! To pa v tesnem sodelovanju s kmečkim stanovom. S tem pa bomo tudi pokazali, da nam ne gre za kaj drugega, kakor za blagor kmeta in po njem za dobrobit vsega slovenskega naroda.

Danes hočemo postaviti nekaj načelnih programskih točk, kako naj se v bodočnosti urejajo zemljiške zadeve na slovenski zemlji. Ne trdimo, da je v teh točkah obseženo že prav vse, kar bo treba v tem območju rešiti; tudi ne, da bi ne bilo morda umestno kakšno malenkost spremeniti; vendar smo mnenja, da je s tem podana trdna osnova za reševanje enega najtežjih vprašanj slovenskega gospodarstva v bodočnosti.

Naše stališče glede zemlje se glasi:

1. Zemlja je poleg dela poglavitni vir narodnega premoženja. Za kmetijsko gospodarstvo primerna in potrebna zemlja (kmetijska zemlja) naj bo last kmeta, ki jo obdeluje, se preživlja od njenih sadov sam in oskrbuje narod s svojimi pridelki.

2. Veleposest na slovenski zemlji, ki ne služi izrecno koristim skupnosti in obliki raznih javno priznanih naprav in zavodov, se razlasti in dodeli kmetom na tak način, da se ustanovi samostojne kmetije, ki bodo nudile družini možnost gospodarskega obstanka.

Vsa ostala posest kmetijske zemlje, ki ni v rokah slovenskega kmeta ali neposrednega obdelovalca, kateri pa ne sme biti pravna oseba, se na pravičen način razlasti v prid kmečkega stanu. Nekmečkim zanimancem se kmetijska zemlja ne dodeljuje.

3. Zakonito se onemogoči prehajanje kmečke zemlje v nekmečke roke.

4. Dedno pravo se spremeni v toliko, da so kmečke posesti pod nekim minimumom, ki je še sposoben preživljati kmečko družino in se krajeno določi, ne more razkosavati. Posebej se zaščiti stalni kmečki domovi.

5. Razdrobljena posest kmetijske zemlje se sporazumno s lastniki zloži v zaokrožene kmetije. Kjer bi sporazumnega pristanka prizadetih na zložbo kljub očitni gospodarski prednosti zložbe ne bilo mogoče doseči, odloči zložbo pristojna oblast na predlog posebne komisije, sestavljene iz neprizadetih vodilnih kmetov v tistem okraju.

6. Država iz svojih sredstev na vso moč podpira priređevanje kmetov za melioracijo zemljišč, zlasti osuševanje, regulacijo rek in potokov (hudourniki!) ter za pogozdovanje goščav. V primerih trdovratnega odpora prizadetih posestnikov proti vključenju njihovega zemljišča v melioracijski, oz. regulacijski t.d. načrt kljub dokazani kmetijski potrebi v korist splošnosti, odloči vključenje pristojna oblast v smislu določil toč. 5.

O teh točkah bomo še podrobneje spregovorili.

Tito v Moskvi. Kakor poročajo listi, se Tito s Subašičem mudi zdaj v Moskvi, kjer je bila med njim in Sovjetijo sklenjena prijateljska pogodba. Iz tega je razvidno, da ima Sovjetija na Balkanu svoje posebne namene, ki Anglo-amerikancem ne bodo všeči.

Uničevalci svojih domov

Nemški poročevalec o lepoti slovenske zemlje in o komunističnih grozolah

Nemški vojni poročevalec SS Kriegsbericht Heinrich Bachmann je iz svojega pohoda zoper komuniste napisal v območju Kamniških in Savinjskih planin tako pretresljivo lepo poročilo, tako polno ljubezni do ljudstva, ki tod prebiva, da je vredno ga priobčiti. Iz njega razvidno, kako on ki je turje, presoja naše ljudi, naše kraje, naše vrednote in kako presoja gorje, ki so ga pri nas napravili komunisti. Pisatelj takole pravi:

»Vračali smo se s pohoda proti tolovajem na Menini planini. Več dni smo hodili po samih gorah. Spodaj v dolini sta cvetela pomladni podleski in zvončeki; ob zasneženih gozdovih stezah je poganjal teloh. Ko smo docela razbili tolažavske brigade, ki so se tam zgoraj zbirale, smo čez visoke gore udarili naprej proti severovzhodu ter smo naenkrat in povsem nepričakovano stali najmanj 1200 metrov visoko nad najbolj veličastno in najlepšo pokrajino južnoslovenskega sveta: nad dvojno dolino Drete in Savinje ter nad nju-

božji zemlji neizbrisno vžgane za vse kanejše čase in rodove.

Kakor večna obtožba to hudo delstvo kličo v nebo: to vse so storili lastni izgubljeni sinovi — svojo domačijo so izdali, oskrnili so iz tisočletij podedovano svojo zemljo svojim bratom in sestram, staršem in otrokom z vso njeno podedovano pridnostjo, njeno kulturo, njeno posestjo in njeno lepoto! Če smo že poprej komaj mogli ziniti besedico, ko nas je tako močno prevzelo veličje tako čudovito ustvarjenj božje zemlje, smo zdaj ob pogledu na to razdejanje kar onemeli.

Se vedno polni podob, ki smo jih zviška gledali in uživali, smo potem še stopali v dolino — tri ali štiri ure dolgo. Zdalj smo od blizu videli, kako so uničevalci svoje domačije tukaj divjali. Nastanili smo se v Gornjem gradu. Ko smo stopali skozi mesteca, vsi veseli in srečni, da smo po teh dneh dolgega gozdnega tekanja spet enkrat med človeškimi bivališči, smo morali tudi tukaj na vsak korak srečavati sledove nasilja in norega uničevanja.

Nekoč pred nekaj leti so tolovaji na-

mrtni dvor, kjer je vodnjak in kjer je živa samo še vodica, ki žubori. Kakšne veličanske umetniške vrednosti, kakšni zakladi domače zgodovine so bili tukaj uničeni!

Sreča nas stara ženica na zunanjem dvorišču tega tako krasnega letovišča nekdanjih ljubljanskih škofov. Brez dosti besedi zmaže s svojo srebrno sivo glavo. Iz njenih trepetajočih ust je prišel le ta edini stavek: »Ali je moralo tako biti?« Ostali smo sami, odgovor je prepuštila nam.

Ali je moralo tako biti? Če se že mi, ki smo tuji tukaj, tako sprašujemo, koliko bolj se bodo morali spraševati tako tisti, ki jih je vse to prizadelo. Vsak dan hodijo Gornjegraščani po razbitinah mostu čez Dreto, ki so ga tolovaji razstrelili, semkaj in tjakaj. Vsak dan gledajo očrnele grajske razvaline. Vsak dan lahko vidijo, kako brezvestno in zlohotno je to ljudstvo uničevalcev izkopalo surov in grd obrambni jarek tik za glavnim cerkvenim oltarjem, kamor zdaj prebivalci mečejo smeti in odpadke.

Tudi posadka našega oporišča v Gor-

Komunistični zločini nad slovenskimi vasmi

Poglejte to razdejanje! Tukaj je stala lepa slovenska vas Žvirče v Suhli Krajini. To vas, kjer so prebivali sami pošteni slovenski kmetje, ki niso hoteli biti komunisti, so ti mednarodni zločinci dne 14. junija letos razstrelili in do tal požgali. Ljudi so pa izgnali na vse strani. Na tej sliki niti ni mogoče videti vsega razdejanja, ker je vas velika. Cerkev je tako razstreljena, da ni ostal niti kamen na kamnu, niti en zid ne štrli v zrak, po katerem bi človek lahko sklenal, da je tukaj kdaj stala cerkev. — Strašna bo odgovornost komunističnih tolp in njihovih kolovodij!

nim sotočjem. Oko, naj bi ure dolgo zrla ta krasni svet, bi se ne naveličalo tega rajskega sveta. Čeprav so naši napori bili še tako hudi, v trenutkih odpora, ki smo ga bili deležni, smo ob tem pogledu vse prestano pozabili. Komaj je kdo spregovoril besedico, vsakdo je le gledal in občudoval.

Tedaj je eden izmed naših častnikov skozi svoj daljnogled zagledal nekaj takega, ob čemer smo se spet zavedli, da smo v vojski, in sicer v trdi in trdovratni vojski zoper tiste, katere je ta lepa zemlja sama rodila, da so jo potem tako strahotno izdali: zoper tolovaje. Vsi smo natančneje pogledali in zagledali nekaj groznega: v vsaki izmed številnih vaseč in mestec, ki so kakor igračke ležala pod našimi nogami, je bilo polno pogorelih hiš in kmetij, razdejanih in očrnelih zgradb in zidov. S skrivnostno pisavo, pomešano s krvjo in solzami, so bila ta razdejanja napisana ob belih cestah — napisane so bile vrstice, ki so tej prekrasni

padli ta kraj, majhno nemško posadko prisilili k umiku in so tukaj toliko časa ostali, dokler kraja ni spet zavzela dobro pripravljena akcija. Od tedaj je Gornji grad in vsa pokrajina z vsemi kraji prosta sovražnika; le v brlogih tihih gozdov ter v bunkerjih in skritih bivališčih v gorah se tolovaji še skrivajo, vsaj tako dolgo, dokler tudi od tod ne bodo pregnani in segnani, kakor smo jih to tedne sami izganjali.

Cepprav zdaj tukaj tolovaje nikjer ni videti, so vendarle povsod za njimi ostali značilni sledovi. Zazebne hiše stojijo prazne in požgane. Na nekem javnem plosčju še vedno beremo napis, ki so ga naši sicer zabrisali: »Stalin« in »Tito«. Obe ti dve imeni sta napisani drugo ob drugem, najbolj protislovno pa je pogled na takoleimenovani »Grad«. Vsa umetnostna zgodovina pozna to zgradbo iz časov najboljšega alpekega baroka. Groza veta-ja iz nemih razvalin in iz praznih okenskih votlin ter se pogreza navzdol na

njem gradu je kraj utrdila, saj vojske še ni konec — tudi tolažavske ne. Toda njene utrdbe ne leže ob božji hiši, marveč daleč znan, čisto ob robu kraja, ter varujejo vse, ki tod prebivajo, pri čemer skrbno čuvajo vse umetniške in kulturne vrednote. Trdne, praktične in lične ter zanesljive so smrekove palisade. Lopo jih lahko vidi vsakdo, ki po dolini prihaja v mestce in njegovo varstvo.

Krepko in zanesljivo, čedno in praktično se vsem tukaj na Spodnjem Štajerskem in na Kranjskem vidi vse, kar so v tej deželi ukrenili Nemci — to so nam ljudje v pogovorih večkrat zatrjevali. Bridko pa je, če mora tako visokovreden narod, kakršen prebiva v tej deželi, doživljati to, kar so mu njegovi izgubljeni sinovi storili.

Ali se bodo kdaj vrnili v očetno hišo reda? Ali se bodo kdaj zavedli svojega in pravega bistva? Če se bodo, tedaj celo te velike žrtve niso bile docela brez smisla.

tebe, sitega, gledale in eline cedile? Glad ima vedno s seboj nevarne svetlovalce — rop in nasilje. Če bi do tega prišlo, bi kot povodenj zalilo naše podeželje splošno ropanje in uničevanje — in bi se ne ustavilo nikjer. Tega nas Bog obvaruj! Toda Bog ne bo delal čudežev, če bomo mi — sami vase in v lastno dobro za-vero — zanemarili dolžnost sodanje ure.

Zato, kmetje, na okope! Vodilo vam bodi izrek: Zrno do zrna... Vsak pripevajo svoje zrno, ki samo zase ne pomeni veliko, a zrno vseh slovenskih kmetov bo dalo vsaj skromen vsakdanji kruh vsemu narodu, pa bomo prebredli težko nevarnost.

Kaj vam je storiti? Najprej svoje obdelati do zadnje pedi zemlje! Toda to je danes premalo. Pomagati je treba onim, ki sami ne morejo. Ne samo v domači vasi s posojanjem živine, strojev in orodja, temveč tudi bolj na daleč. Dobro vem, kako so kmečki možje iznajdljivi, kadar je treba kaj izrednega storiti. Glejte, to je zadosti izredno! Zberite se v vaščani iz ene ali več vasi in organizirajte pomoč svojim obupanim kmečkim bratom od blizu in daleč. Mi vam bomo pa tudi pomagali. Toda nevedno bi bilo dobrega slovesa slovenskega kmeta, da bi si dal take akcije predpisovati od oblasti. Storitite to sami, prostovoljno in še več kot oblast od vas hoče. S tem boste pokazali, da ste vredni sinovi svojih alavnih očetov, ki v vsej 1500 letni zgodovini niso dopustili, da bi narod po njih krivdi od lakote umiral.

Tudi sedaj slovenski kmet tega ne bo

Od tedna do tedna:

DOMA

Za kanonika stolnega kapitlja v Ljubljani je bil dne 9. aprila slovesno umeščen g. dr. Jožef Pogačnik.

Komunistični prvak ujet. V zadnjih bojih na Primorskem, kjer so bile kom. divizije docela razbite in uničene, kjer je zlasti mnogo laških komunistov plačalo svoje grdo početje, je bil ujet med drugimi tudi Vito Kraigher. Ta mož je bil vodja zloglasnega komunističnega VOS-a in komunistične policije, ki je toliko gorja napravila pri nas. Zadržane čase je bil imenovan za nekakega vrhovnega državnega tožila. Zdalj pa njega tožijo njegova dejanja.

Ravnatelj Zmaja Frane Jeglič, ki je bil nekak nadškof dr. Jegliča, je po kratki bolezni umrl v Ljubljani.

Gorenjski domobranec, ki se junaško giblje, so komunistom tako na prste stopili, da se ti še skoro nikjer ne morejo pokazati.

Sto let stara Ljubljanka umrla. Dne 11. aprila je umrla v Ljubljani Stenova gospa, ki bi bila dne 6. junija letos stara 100 let. Pred sto leti se je rodila v Naklem na Gorenjskem.

V ljubljansko bolnišnico je bilo lani sprejetih 27.204 ljudi.

PO SVETU

Anglija ne bo več veselila. Tako bi človek sklepal iz besedi ameriškega admirala Wilsona, ki je dejal, da bo sta po tej vojski ostali na svetu samo dve veselili, in sicer Sovjetija ter Združene države Severne Amerike.

Konferenci v San Franciscu bo predsedoval ameriški zunanji minister Stettinus. Tako je določil predsednik Roosevelt. Poljska londonska vlada, ki ne bo smela zasopati Poljske, ker tega ne mara Sovjetija, bo poslala na konferenco dva opazovalca.

Z Moskvo hosta v San Franciscu držala bivši češkoslovaški predsednik Beneš, ki je Sovjetiji odstopil Podkarpatsko Rusijo, in pa Titovo zastopstvo.

Roosevelt umrl. V četrtek dne 12. aprila je na svojem domu nenadoma umrl, zadet od možganske kapi, predsednik Združenih držav Severne Amerike Franklin Roosevelt. Njegova žena je takoj obvestila vlado, nakar je takoj prevzel posle novi predsednik Truman. Umrl Roosevelt se je rodil leta 1882 ter se je leta 1913 pod Wilsonom odločil za politiko. Ko je leta 1921 ohromel, je za nekaj let pustil politiko, nakar se je leta 1928 znova začel spuščati v javnost. Postal je guverner države New York, nakar je 1933 bil prvič izvoljen za predsednika Združenih držav. Bil je čez 4 leta znova izvoljen, potem še tretjič in četrtič, kar je bila novost za Ameriko, kjer doslej noben predsednik ni bil več kakor kvečjemu 8 let predsednik, ta pa je vladal že 13 let in bi bil ostal predsednik do leta 1948, če mu ne bi bila smrt prekrizala računov.

Novi predsednik Združenih držav so piše Harry Truman, ki je že prevzel dolžnosti, prošil vlado, naj ostane in nadaljuje z delom, on pa da se bo potrudil tako voditi politiko Združenih držav, kakor je po njegovih mislih hotel voditi Roosevelt.

Španija je prekinila diplomatske zveze z Japonsko. Španska vlada ta ukrep utemeljuje s tem, da so Japonci v Manili, ko so jo bili zasedli, zagrešili hude napade na Špance. Španska vlada bo zahtevala tudi odškodnino za storjeno škodo.

Arabski blok je osnovalo pet arabskih držav, ki se bodo udeležile konference v San Franciscu.

15 poljskih politikov izginilo. Zunanje časopisje je prineslo poročila, da je na Poljskem izginilo 15 poljskih vodilnih politikov, ki so jih Sovjeti zvalili v past. Zdalj manjka za njimi vsaka sled. Ti poljski politiki so upali, da bo konferenca v Jalti dovoljno jamstvo za njihovo življenje in delovanje. Zdalj pa so jih Sovjeti kar na tistem drugem za krogom pobrali in nekje na tistem »likvidirali«. Zaradi tega so v Londonu in Washingtonu močno razburjeni. Moskva pa se jim smeje. Ker niti Amerika niti Anglija ne pustita komunističnega lublinskega odbora, da bi poljsko državo zastopal v San Franciscu, se je zljaj Moskva zabela truditi, da bi sama ustanovila novo poljsko vlado, pa bi to skušala vriniti na konferenco.

Gopodinske skrbi

Kako si pomagamo s kvasom

Za izdelavo domačega kvasa za črn kruh se je obneslo naslednje navodilo:

Kilogram krompirja olupimo in ga nato ne preveč mehko skuhamo. Krompir naj se kuha v majhni količini vode. Krompir nato zmekčamo in zalijemo s mlečno vodo, v kateri se je kuhali. Kašl nato dodamo skodelico moke, dve žlici sladkorja, pol žlice soli in čisto malo kupljenega kvasa. Zmes dobro premešamo in postavimo na toplo. Ko se je pregrela, jo še enkrat premešamo in zopet postavimo na toplo. Kaša se bo začela dvigati, nakar jo še enkrat premešamo in vnovi postavimo na toplo. Kašo pustimo, da se dvigne, nato pa jo postavimo na mrzlo v porcelanasti posodi, najbolje v klet. Na ta način izdelan domači kvas je čez en dan že uporaben. Zadošča za 15 kg moke. Če hočemo vnovi pripraviti domači kvas, ne potrebujemo niti kupljenega kvasa. Zadošča namreč, če zadnji ostanek domačega izdelka damo v krompirjevo kašo. Pri peki kruha moramo pa paziti. Čakati moramo namreč nekoliko dalj, da se kruh dvigne.

dopustil. Rečil je sebe in narod, s tem pa napisal svojemu stanu najlepšo legitimacijo, s katero bo ta stopil pozneje pred celoten narod, rekoč: »Storil sem v polni meri svojo dolžnost, sedaj pa v polni meri terjam svojo pravico.« In jo bo dobil. Zakaj narod kot celota je pravičen in zvestobo plačuje z zvestobo,

